

Jan Záhořík:

BEDŽOVÉ - DĚJINY, SPOLEČNOST A KULTURA

(Posudek rigorózní práce)

Téma, které si Mgr. Jan Záhořík zvolil pro předkládanou rigorózní práci, bude nepochybně v příštích letech nabývat na významu. Podstatnou roli tu snad budou hrát tendence k demokratizaci v Súdánu a v určité míře také v Eritreji, a z akademického i praktického hlediska také potřeba prohloubit poznání o etniku, o němž i přes poměrně rozsáhlou literaturu máme stále jen mezerovité znalosti. J. Záhořík se jím zabýval již ve své magisterské diplomní práci pod vedením prof. V. Blažka, který ho zasvětil i do základů jazyka to-bedaouiye. Předkládanou rigorózní práci doktorand soustřeďuje velký rozsah informací a názorů k dějinám Bedžů, jejich členění, způsobům života, politické a sociální organizaci a nakonec i jazyce.

Zpracovat takto rozsáhlé a v řadě ohledů nezcela vyjasněné a dokonce sporné téma bylo velmi náročné. Úsilí vynaložené v tomto směru si zaslouží ocenění. Shromážděný materiál může dobře posloužit jako východisko pro další práci užitečnou pro všechny, kdo se zajímají o měnící se severovýchodní Afriku. Práce je přehledná, jednotlivá dílčí témata jsou dobře uspořádaná. Za zdařilou pokládám zvláště kapitolu 5, věnovanou etnickým, sociálním a ekonomickým otázkám.

Kapitoly o dějinách, představující svým rozsahem největší část práce, narážejí svým tématem na sporné otázky. Doktorand se snaží sledovat dějiny Bedžů již od starověku, kdy jejich identitu lze na základě etnonym zmiňovaných v pramenech postulovat pouze spekulativně. Údaje vízící se ke středověku a novověku trpí nejednotnými přepisy arabských vlastních i obecných jmen. Některá slova jsou nesprávně přeložená (s. 7 *al-mamálik* znamená království a nikoli „znamení“) a v některých údajích se objevují nepřesnosti (s. 54 O koloniálním rozdělení Afriky jednala berlínská konference 1884-85, nikoli berlínský kongres, ten se zabýval r. 1878 Balkánem; s. 55 Menelik II. panoval od 1889; s. 56 Abdarrahmán al-Mahdí organizoval neomahdistické Ansáry, nikoli chatmíji /nesprávně psaná chátmíja/ aj.

Otevřeným diskusním tématem zůstává otázka, zda Bedži máme označovat za národ; J. Záhořík tak po zevrubnější úvaze (s. 10) činí. Doporučoval bych volit takové označení jenom v určitém, a to časově již soudobém kontextu. Pro starší historická období jsou vhodnější označení užívaná v anglických pracích jako „kmeny Bedža“. Doktorand sám ostatně v 5. kapitole uvádí, že loajalita většiny Bedžů patří klanu, kmeni apod. Je také

potřebné uvědomit si významovou neekvivalenci českého *národ* a anglického *nation*. Použití anglického *nation* v *resumé* (s. 127) je zavádějící.

I přes některé nepřesnosti, omyly a některé jazykové chyby hodnotím Záhořikovu práci pozitivně. Velmi výstižná jsou hodnocení figurující v závěru, která ukazují na aktuální rozměrnějšího se postavení Bedžů v Súdánu. Doporučuji, aby se autor tématem zabýval i dále a v případě publikace přihlédl k potřebě opravit naznačené nedostatky. Soudím, že práce je výsledkem velkého, erudovaného úsilí a zaslouží si být přijata jako práce rigorózní.

V Praze v lednu 2007

Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.

Ústav Blízkého východu a Afriky FF UK